

ÜHINEMINE EUROOPA LIIDUGA – JAEPANKADE EES SEISVAD ÜLESANDED

Sirkka Hämäläinen¹

Kuna olen siin konverentsil ainus keskpankade esindaja, tahaksin ELiga ühinevate riikide jaepangandussektori ees seisvate ülesannete teemale läheneda üsna laiaast ja rahapoliitika vaatepunktist. Keskendun neile ülesandele, mis tulenevad muutuvast ühiskonnast ja Euroopa lõimumisest ning on seotud makromajandusliku olukorraga, regulatiivse raamistiku muutumisega ja turujõudude tugevnemisega.

■ Enne ja pärast Euroopa Liiduga ühinemist ■

Alustuseks tutvustaksin lühidalt neid ELiga ühinemise eelseid ja järgseid etappe, mis puudutavad 2004. aastal eeldatavalt liituvaid riike. Kõigi ELi uute liikmesriikide üheks lõppeesmärgiks on võtta kasutusele euro pärast seda, kui nad on täitnud inflatsioonimäära, vahetuskurssi, intressimäärasid ja riigieelarvet puudutavad ühildumiskriteeriumid.

Pärast ühinemist osalevad uued liikmesmaat Maastrichti lepinguga sätestatud mitmepoolses majanduspoliitika järelevalves. Rahapoliitikas tähendab see seda, et uutel liikmesriikidel tuleb oma vahetuskursipoliitikat käsitleda kui ühishuvi küsimust, saavutada hindade stabiilsus ning seda ka hoida. Kuidas selleni jõuda, see jääb iga riigi enda otsustada. Et tagada vastavus Maastrichti lepingu tingimustele, tuleb eelarvepoliitika valdkonnas, jätkusuutlikku arengut silmas pidades, piirata avaliku sektori eelarvepuudujäägi ja võla suhet SKPsse.

Kuna majanduslikud tingimused kümnes ühinevas riigis on nii nominaalselt, reaalselt kui ka struktuuriliselt äärmiselt erinevad, tuleb olukorda ja strateegiaid iga riigi puhul eelnevalt eraldi hinnata. Kui piisav ühildumine on saavutatud, võivad uued liikmesriigid osaleda stabiilsust ja ühildumist suurendavas vahetuskursimehhanismis ERM2. See on mitmepoolne kokkulepe, kus valuuta keskkurss on euro suhtes fikseeritud, kuid korrigeeritav, ja kursi kõikumine on lubatud piires +/-15%. Keskkurssi ja kursikõikumisi puudutavad otsused

Uutel liikmesriikidel tuleb oma vahetuskursipoliitikat käsitleda kui ühishuvi küsimust, saavutada hindade stabiilsus ning seda ka hoida.

¹ Lühendatud tõlge Euroopa Keskpanga juhatuse endise liikme Sirkka Hämäläineni ettekandest Euroopa Finantsjuhtimise ja Turunduse Assotsiatsiooni konverentsil "Jaefinantsteenused uues Euroopas" (*Retail Financial Services in the New Europe*), mis toimus Varssavis 28. ja 29. aprillil 2003. Kõne on avaldatud EKP veebilehel <http://www.ecb.int>

võetakse vastu asjaosaliste liikmete, kelle hulka kuulub ka EKP, vastastikusel kokkuleppel. Põhimõtteliselt on EKP ja ERM2s osalevate riikide keskpangad kohustatud vahetuskurssi täielikult kaitsma juhul, kui selle kõikumine jõuab lubatud piirini. Ometi on nii EKP-I kui asjaosalistel euroalasse mittekuuluvate riikide keskpankadel õigus sekkumine ajutiselt peatada, juhul kui see ohustab põhieesmärgiks olevat hinnastabiilsust. Samuti on neil õigus algatada menetlust keskkursi uueks läbivaatamiseks.

ERM2s osalemine on üks hästi tuntud Maastrichti kriteeriume, mis lubab riikidel seejärel euro käibele võtta. ERM2s tuleb riikidel osaleda kahe aasta jooksul ilma oluliste probleemide ja riigi enda poolt algatatud devalvatsioonita, seetõttu on ERM2 nii keskkursi kui ka kogu ühildumisprotsessi jätkusuutlikkuse testimise etapiks.

Ühildumisprotsess ja jätkusuutlikkuse tagamise vajadus seisavad oluliste ülesannetena ühinevate riikide majanduspoliitika ja majandussubjektide ees. Distsipliin on vajalik nii raha- ja eelarvepoliitikas kui ka turgudel, kusjuures distsipliin turgudel ja turukäitumise korrigeerimine sõltuvad põhiliselt turu ootustest ja poliitiliste otsuste usaldusväärsusest. See protsess ei ole tingimata kergete killast ning mõjutab kõiki majandusvaldkondi, sealhulgas jaepangandust.

■ Pankade rahandus ■

Turujõududest tingitud ülesanded pangandussektorile

Lisaks üldistele makromajanduslikele väljakutsetele avaldab pangasektorile mõju ka lõimumisest tingitud turusurve. Ühinevate riikide pangad on tegelikult juba tegelnud üsna sarnaste probleemidega kui ELi liikmesriikide pangadki. Viimase kümnendi jooksul on ühinevad riigid läinud edukalt üle enamjaolt privatiseeritud ja pangakeskse finantssüsteemiga turumajandusele. Tänapäevaks seisavad nende pankade ees tihenunud konkurents, suur investeerimise vajadus ja klientide muutuvad nõudmised. Pankade reageering tekkinud olukorrale on sarnane ELi pankade omale – ühinemised ja omandamised, äristrateegiate muutmised ja tooteuendused. Lisaks on EL ja ühinevad riigid omavahel tihedalt seotud ka institutsionaalselt. Mõnede suuremate ELi pankade käes on paljude ühinevate riikide finantsinstitutsioonide aktsiate kontrollpakk, lisaks eraldavad nad emaorganisatsioonist vahendeid ning pakuvad oma juhtimisalaseid teadmisi.

Siiski jääb keskkond, kus ühinevate riikide pangad tegutsevad, eripäraseks. Kapitaliturud ja kindlustussektor on tunduvalt vähem arenenud ja neis sektoreis ei ole konkurents nii tihe. ELis juba toimunud väärtpaberistumine pole veel ühinevatesse riikidesse jõudnud. Uutes liikmesmaades on neis valdkondades pärast ühinemist kindlasti oodata muutusi, kuna vähemalt suurematele korporatsioonidele avaneb juurdepääs ELi kapitaliturgudele. Õiguslikud ja regulatiivsed muutused mõjutavad tõenäoliselt aja jooksul ka kodumajapidamiste säästmisharjumusi ning põhjustavad uute säästmisvõimaluste – näiteks pensionifondide – kasvu.

Kuna finantsvahendus on ühinevais riikides endistviisi üldiselt vähelevinud, on nende riikide pankadel ELi pankadega võrreldes jätkuvalt suurem kasvupotentsiaal. Finantssüsteemide tugev pankadele orienteeritus hoiab viimatimainitud institutsioonid esirinnas säästude ja riskide kogumisel ning laenude andmisel majapidamistele ja erasektori ettevõtetele.

**Kuna
finantsvahendus
on ühinevais
riikides endistviisi
üldiselt vähe-
levinud, on nende
riikide pankadel
ELi pankadega
võrreldes jätkuvalt
suurem kasvu-
potentsiaal.**

Viimasel ajal on ühinevate riikide jaepangandusele hakatud rohkem tähelepanu pöörama, kuna tugev konkurents hulgiteenuste vallas on vähendanud hinnalisa ja kasumit. Eri riikide ja regioonide ees seisvad ülesanded loomulikult on ja jäävadki erinevaks pangasüsteemide erineva keerukuse tõttu. Mõnedes põllumajanduspiirkondades, kus pankade poolt pakutavaid teenuseid palju ei kasutata, saavad pankadele konkurentideks laenuühistud ja krediidikassad, mis ei allu pankadega samale regulatiivsele raamistikule. Interneti- ja telefonipangateenuste pakku mine on küll paljudes pankades päevakorral, kuid tihti segab nende rakendamist asjaolu, et kõikjal pole selleks piisavat tehnilist infrastruktuuri.

Panustamine kodumajapidamistele toob loodetavasti kaasa olulist tulu tänu paremale juurdepääsule finantsteenustele ja nende kõrgemale kvaliteedile. Lisaks sellele suurendab pidevalt tihenev jaepangandusteenuste lõimumine laienenud ELis tõenäoliselt märgatavalt majanduskasvu potentsiaali. Selline areng peaks laiendama avalikkuse poolehoidu edasisele ühildumisele ja lõimumisele.

Regulatiivaktidest tulenevad ülesanded pangasektorile

Ühinemisprotsessil on olnud oluline mõju raamistikule, kus pangad tegutsevad, ja see mõju jätkub. Selles valdkonnas on samuti juba saavutatud märkimisväärset edu. Kõik ühinevad riigid on sulgenud pangandusega kõige enam soetud olevad ELi õigustiku kolmanda ja neljanda peatüki – teenuste vaba liikumise ja kapitali vaba liikumise oma. Seega on saavutatud ELi regulatiivaktidega ühtlustumise minimaalne tase, mis võimaldab uutel liitujatel edukalt tegutseda Euroopa ühtsel turul.

Enamik riike on siiski mõnes valdkonnas, eriti hoiuste ja investorite kaitse osas taotlenud üleminekuperioode. Sellised turvavõrgud on eriti olulised jaepanganduses, kus nende ülesanne on kaitsta kogenematuid hoiustajaid ja investoreid. Eri institutsioonides võivad turvavõrgud olla erineva tasemega ning see võib mõjutada konkurentsi ja/või põhjustada klientide hulgas segadust. Kuna paljud ühinevate riikide pangad kuuluvad mõnda ELi pangandusgruppi, oodatakse tavaliselt toetust emaorganisatsioonilt. Sellised tütarettevõtted nagu kohalikus omanduses olevad pangadki, erinevad ELi finantsinstitutsioonide filiaalidest ja seega kasutatakse neis ka erinevaid kaitseskeeme.

Ühinemiskuupäev ei kujuta endast mingil juhul kohanemisprotsessi finišijoont, pigem märgib see jõudmist kõrgemasse liigasse. Järgmisest aastast alates on ühinevate riikide finantsturud Euroopa ühtse finantsturu osa ja seega on võimalik ka teenuseid osutada ühtse litsentsi

**Ühinemiskuupäev
ei kujuta endast
mingil juhul
kohanemis-
protsessi finiši-
joont, pigem
märgib see
jõudmist kõrge-
masse liigasse.**

põhimõttest lähtudes. ELi finantsturud mitte ainult ei laiene, mida näitab ühinemisprotsess, vaid seal süveneb ka koostöö, mida võib märgata edasises lõimumises. Koostöö süvendamises osalevad uued liikmesriigid võrdväärselt praeguste liikmetega.

Koostöö süveneb põhiliselt nende meetmete alusel, mis sisalduvad finantsteenustealas tegevuskavas², kusjuures need abinõud hõlmavad ka jaefinantsteenuseid. Koos veel eksisteerivate tökete kõrvaldamisega piiriülestelt jaefinantsteenustelt hakkab konkurents ka selles sektoris hoogsamalt tihenema. Et kasutatavad meetmed oleksid edukad nii pika- kui lühiajaliselt, selleks on äärmiselt oluline, et nii erasektor kui järelevalve teostajad oleksid aegsasti muutusteks valmis, neid rakendataks ellu kindlal käel ja tagataks ka nende täitmine.

Käimasolev pankade järelevalve regulatiivse raamistiku globaalne reform, nn Basel2, väärrib erilist tähelepanu tulevikus ELi pankade ees seisvate ülesannete hindamisel. Uus raamistik jõustub 2006. aasta lõpus ja kehtib kõigile pankadele ELis nii individuaalsel kui konsolideeritud tasandil, olenemata panga suurusest või tegevusulatusest. Raamistik seab laienenud ELis väga kõrged nõudmised panga riskide haldamise võimele ja järelevalve teostajaile. Selleks, et hakata uuendatud lähenemisviise kasutama niipea, kui uus regulatiivne raamistik jõustub, on andmete kogumist vaja alustada kohe. Selline lähenemisviis on võrdsete võimaluste seisukohast ülioluline, kuna juhul, kui kasutusele võetakse keerukam riskihaldamisprogramm, võimaldab plaanitav motiveeriv struktuur Basel2 raames veidi vähendada potentsiaalse kahjuriski hüvitamiseks mõeldud kohustusliku kapitali nõuet.

Finantsstabiilsuse ja tarbijate usalduse hoidmine, mis on ka Basel2 eesmärgiks, on efektiivse finantsvahendustegevuse põhialus panganduse kõigis valdkondades, kaasa arvatud jaepangandus. Järelevalve teostajad ja nende riikide keskpangad, kes vastutavad järelevalve eest, teevad ELis juba tihedat koostööd. Ühinevad riigid kaasatakse koostöösse nüüd, mil nad on saanud vaatleja staatuse kõigis ELi ja EKP organeis.

■ Pankade ülesanded, mis on seotud ■ maksesüsteemide arenguga

Klientide maksete edastamine kuulub pangasektori kesksete tegevuste hulka. Lõimumine mõjutab seda tugevasti. Maksesüsteemid on olemuselt seotud pigem valuutade kui riikidega ning pärast ühisraha kasutuselevõttu pole tulevikus põhjust omada nii palju erinevaid süsteeme.

² Financial Services Action Plan.

Asutamislepingus sätestatu kohaselt on Eurosüsteemi, st EKP ja nende ELi liikmesriikide keskpankade, kes on juba euro kasutusele võtnud, üheks ülesandeks tagada maksesüsteemide tõrgeteta toimimine. Seetõttu pean vajalikuks peatuda neil küsimustel ka jaepanganduse seisukohalt.

Täites oma funktsiooni makse- ja arveldussüsteemi seisukohalt, toimib Eurosüsteem nii ülevaatajana, pannes paika turvalisus- ja efektiivsuspõhiseid, kui ka muutuste katalüsaatorina ja maksesüsteemide operaatorina. Suurmaksete, jaemaksete ja väärtpaberiarvelduste valdkonnas on süsteemil täita erinev osa.

Suurmaksete puhul, kus tähtsat rolli mängib süsteemirisk, teostab Eurosüsteem vajalikku üldjärelvalvet ja juhib oma maksesüsteemi, milleks on üleeuroopaline automatiseeritud reaalaajaline brutoarveldussüsteem TARGET³. Tõenäosus, et jaemaksesüsteemid tekitavad süsteemse riski ja ohustavad osalejate maksevõimet, on väiksem, kuid need võivad mõjutada makseinstrumentide, -süsteemide ja lõpuks ka valuuta enda usaldusväärsust. Seetõttu huvitubki Eurosüsteem ka jaemaksesüsteemidest ja -makseinstrumentidest, olles siin siiski peamiselt katalüsaatoriks või pigem abiks turvalisuse ja efektiivsuse suurendamisel. Sellist katalüsaatori rolli täidab Eurosüsteem koostöös teiste võimuorganite ja turgudega, kasutades eelkõige oma kontakte ja suhteid pankadega.

Maksesüsteemid on olemuselt seotud pigem valuutade kui riikidega ning pärast ühisraha kasutuselevõttu pole tulevikus põhjust omada nii palju erinevaid süsteeme.

Regulatiivsetest nõuetest tulenevad ülesanded maksesüsteemidele

Kuigi kontorahana võeti euro kasutusele juba 1999. aasta jaanuaris ja Eurosüsteem on tugevalt ergutanud jaemaksete valdkonna lõimumist, oli edasimineku algul väga aeglane. Protsessi kiirendamiseks võtsid Euroopa Parlament ja Ülemkogu 2001. aasta detsembris vastu määruse eurodes sooritatavate piiriüleste maksete kohta. Määrus sätestab reeglid kindlustamiseks, et eurodes sooritatud välismaksete tariifid oleksid võrdsed riigisiseste maksete tariifidega. Eurosüsteem ei pooldanud määruse kasutamist vahendina maksete tõhususe tõstmiseks, kuid see toetab määruses sätestatud lõimumise peaesmärke.

Eurodes sooritatavaid makseid puudutav määrus kehtib otseselt kõigile ELi liikmesriikidele ja seda rakendatakse ka ühinevais riikides nende ELiga liitumise hetkest alates. Seetõttu tuleks ühinevail riikidel kehtestada mõned määrusega sätestatud põhinõuded nii ruttu kui võimalik.

ELi siseselt liigub pangasektor integreeritud ja tõhusamate süsteemide poole. Panganduses on moodustatud ühtne euromaksete piirkond SEPA⁴ ja selle projekti juhtimiseks on kokku kutsutud Euroopa Maksenõukogu⁵. SEPA ülesanne on muuta kõik eurodes sooritatud mak-

³ *Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer.*

⁴ *Single Euro Payments Area.*

⁵ *European Payments Council.*

sed "riigisesteks" ja riikidevahelised maksed europiirkonnas sama turvaliseks ja efektiivseks nagu seda on riigisisesed maksed praegu. SEPA lõppeesmärk on luua üleeuroopaline maksete infrastruktuur kõigi eurodes toimuvate maksete turvaliseks ja tõhusaks töötlemiseks ja arveldamiseks, olenemata sellest, kas maksja ja rahasaaja asuvad ühes ja samas ELi liikmesriigis või mitte.

Eurosüsteem aitab omalt poolt kaasa SEPA projekti propageerimisele kõigi huvirühmade – nii pangasektori, Euroopa Komisjoni, ELi ja riikide seadusandjate, standardeid välja töötavate organite kui ka maksete infrastruktuuri ja instrumentide kasutajate seas. Võrdsete võima-

Eurodes sooritavaid makseid puudutav määrus kehtib otseselt kõigile ELi liikmesriikidele ja seda rakendatakse ka ühinevais riikides nende ELiga liitumise hetkest alates.

luste kindlustamiseks arendab Eurosüsteem välja ka ühtlustatud üldjärelevalve raamistiku, mille eesmärgiks on luua just jaemaksetele kõrge minimaalse turvalisuse tase. Samas jälgitakse pidevalt ja hinnatakse hoolikalt uuendusi, mis muudavad jaemaksete sooritamise korda. Näiteks võib siin tuua elektroonilised ja mobiilmaksed.

Kui ühtse turvalise süsteemi väljaarendamine turgudel ebaõnnestuks, oleks ka Eurosüsteemil põhimõtteliselt võimalik sekkuda jaemaksete sooritamis, kuid hetkel ei ole seda siiski plaanis teha.

Seega erineb Eurosüsteemi roll jaemaksete arveldamise puhul tunduvalt tema rollist suurmaksete puhul. See on loomulik peamiselt kahel põhjusel. Esiteks on turvalised

ja efektiivsed hulgisüsteemid panga- ja kogu finantssüsteemi stabiilsuse üks tähtsamaid eeltingimusi. Teiseks oli 1999. aasta algusest rakendatav ühtne rahapoliitika võimalik vaid tänu sellele, et Eurosüsteem lõi reaajas toimiva raha hulgiture infrastruktuuri kogu europiirkonnas ja tagas selle töö.

Määratledes ja rakendades tööle oma üldjärelevalve strateegiaid, on EKP-I ja ELi riikide keskpankadel õnnestunud ohjata suurmaksete arveldussüsteemi süsteemset riski. Süsteem TARGET tagab kiire ja turvalise eurovahendite liikumise kogu europiirkonnas ja ELis, samuti on see hõlbustanud EKP rahapoliitika ellurakendamist ja ühtse euro-rahaturu arenemist.

Osalemine TARGETis on ühineva riigi keskpangale kohustuslik alles siis, kui riik võtab maksevahendina kasutusele euro. EKP nõukogu otsustas siiski, et sarnaselt euroalast väljajäänud riikide keskpankadele avaneb ka ühinevate riikide keskpankadel võimalus liituda praeguse TARGETi süsteemiga kohe pärast ELiga ühinemist. Kuid see pole kohustuslik. Pärast euroalaga liitumist ei tule ühinevail riikidel liituda TARGETiga mitte ainult keskpanga raha ülekandmiseks, vaid ka seepärast, et nad vajavad rahaoperatsioonides nõutavate tagatiste tarvis tõhusat ja ühtset väärtpaberitega arveldamise infrastruktuuri.

Praegune TARGETi süsteem on detsentraliseeritud, kuid EKP nõukogu on juba vastu võtnud strateegilise otsuse, et järgmises süsteemis, mis saab nimeks TARGET2, on *vähem tegevus-*

programme kui keskpanku. TARGET2 sisaldab ka Eurosüsteemi ühisosa, mis kujutab endast infotehnoloogilist tegevusprogrammi, mida kasutatakse koos järk-järgult suureneva arvu ELi keskpankadega, kes on nõus oma programmidest loobuma. Kuna need otsused mõjutavad tugevasti ühinevate riikide tulevikku, siis on viimaste osalemine vaatlusena Eurosüsteemi ettevalmistamisel äärmiselt oluline.

Turujõududest tingitud ülesanded maksesüsteemidele

Üldiselt on ühinevate riikide maksete ja väärtpaberite arveldamise infrastruktuurid enam-vähem piisavad liitumiseks ELiga. Siiski tuleb neis piirkondades enne euro kasutuselevõttu veel palju teha, kusjuures mõnedki eelseisvad ülesanded on tingitud mitte ainult rahapoliitika nõuetest, vaid ka turujõududest. Informatsiooni ja telekommunikatsiooni tehnoloogiad ning internet võimaldavad põhimõtteliselt täiesti automaatset makseprotseduuri. Niisiis jätkub viimaste kümnendite põhisuuna võidukäik – liikumine üksnes elektrooniliste ja kõrgelt automatiseeritud makseteenuste poole.

Sarnaselt euroalast väljajäänud riikide keskpankadele avaneb ka ühinevate riikide keskpankadel võimalus liituda praeguse TARGETi süsteemiga kohe pärast ELiga ühinemist.

Lisaks põhikirjalisele kohustusele hoolitseda maksesüsteemide tõrgeteta töö eest on EKP-l täita oma roll ka maksete elektroonseks muutmisel. Põhieesmärk on siinkohal suurendada instrumentide ja nendega seotud süsteemide efektiivsust ja turvalisust. Siingi hõlbustab EKP huvirühmade koostööd ja koostab analüüse ning teeb statistikat ühinemise soodustamiseks. Maksesüsteemide järelevalvet teostavast elektroonilisest organist *Payment Systems Observatory* (www.e-pso.info), mis mõni aeg tagasi läks Euroopa Komisjoni alluvusest EKP alluvusse, saab suhtluskanal kõigi e-maksetest huvitatud osapoolte vahel. Selleks ajaks, kui elektrooniliste maksete kasutamine on algusfaasist välja jõudnud, võib EKP üldjärelevalvaja roll ka selles valdkonnas muutuda olulisemaks kui vahendaja roll. Siinkohal kasutan võimalust ja soovitan teil lugeda artiklit "Maksete elektroonseks muutumine Euroopas", mis ilmus EKP Bülletääni maikuu numbris⁶.

Üldiselt tundub erinevate maksevahendite hulk ühinevais riikides kasvavat. Endiselt kasutatakse jaetehinguis väga palju sularaha, pangaülekanne on aga kõige sagedamini kasutatav sularahata makseviis. Tšekkide kasutamine on enamikus ühinevais riikides tähtsusetu. Maksekaarte kasutatakse küll palju, kuid põhiliselt vaid raha väljavõtmiseks sularahaautomaatidest. Kassaterminalide arv on endiselt üsna tagasihoidlik, kuid kasvab pidevalt, otsekorraldussüsteemidel on aga veel palju arenguruumi.

Kui ELi praegustes liikmesriikides tuleb iga elaniku kohta keskmiselt vähemalt 1,5 panga-kontot, siis mõnedes ühinevates riikides on vaid väiksel osal elanikkonnast võimalus isiklikult

⁶ *Electronification of Payments in Europe, ECB Monthly Bulletin*, mai 2003, lk 61–72.

pangakontolt makseid sooritada. Palkade, pensionide ja sotsiaaltoetuste maksmine ning maksete tasumine avaliku sektori institutsioonidele endistviisi sageli sularahas ei aita kaasa majanduse tõhusamaks muutumisele. Olen kindel, et pangad ja ametivõimud leiavad mooduse sellist olukorda muuta.

EKP on kontrollinud ühinevate riikide maksealast infrastruktuuri ja leidnud, et see on piisavalt heal tasemel ega põhjusta laienenud ELis süsteemseid riske. Süsteemid maksete arveldamiseks koduvaluutas tunduvad enamasti juba olevat vastavuses ELi/Eurosüsteemi turvastandarditega või siis tegeldakse nende süsteemide standarditele vastavusseviimisega. Arenguruumi on siiski veel küllalt ja tuleks teha suuri jõupingutusi reeglite ning protseduuride võimalikult laiaulatuslikuks standardiseerimiseks. Pidades silmas ühinemist kõigepealt ELi ning hiljem ka Euroopa Majandus- ja Rahaliiduga, tuleks rahvusvahelisi standardeid arendada ja juurutada nii ruttu kui võimalik, selleks et protsessid oleksid täiesti automatiseeritud ja süsteemid koostalitlemiseks sobivad. Pankade ees seisev kiireloomuline ülesanne kujutab endast stiimulite loomist klientidele, et need esitaksid maksekorraldusi elektrooniliselt ja töötluskulude viimist miinimumini.

■ Lõpetuseks ■

Juba mitmeid aastaid on liitumisprotsess hõlmanud nii Eurosüsteemi kui ka ühinevate riikide keskpanku ja lepinguosalisi finantsturgudel. Sügavuti arenev poliitiline dialoog ja tehnilise abi osutamine algas juba väga varases staadiumis ning see jätkub ka Eurosüsteemis. Loomulikult on EL valmis selle koostöö tihendamiseks kõigis valdkondades, kus seda vajalikuks peetakse.

Lõimumine ja ühiskonna muutumine tähendavad seda, et nii finantsvaldkonnal kui Euroopa keskpankadel seisavad lähitulevikus ees keerulised ülesanded. Ühinevate riikide pankadel tuleb ELiga ja hiljem euroalaga liitumisel ühineda teistega n-ö käigult. Selleks on iga uus liige välja kujundanud oma strateegia, mida aina edasi arendatakse. Siinkohal tahaksin esile tuua kaks asjaolu: esiteks vajaduse tagada, et ELi ja europiirkonnaga lõimumise strateegias pöörataks piisavalt tähelepanu maksete ja väärtpaberitega arveldamise infrastruktuuri arengule ja teiseks, et ühinevate riikide pangad võtaksid aktiivselt osa SEPA arendamisest.

Vaatamata ees ootavate ülesannete keerukusele, olen isiklikult ELi eduka laienemise suhtes optimistlikult meelestatud. Selline optimism põhineb osaliselt ka ELi neljast eelnevast laienemisest juba omandatud kogemustel, kuigi eelseisva laienemise ulatus on seninägematu.